УДК 001.89:81’25:004.8
DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863/104-31

Анжеліка ЯНОВЕЦЬ,
orcid.org/0000-0002-1626-5244
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземної філології та прикладної лінгвістики
Луцького національного технічногоуніверситету
(Луцьк, Україна) anzelikayanovec@gmail.com

Катерина ГОНЧАР,
orcid.org/0000-0003-3746-7125
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Луцьк, Україна) katyagonchar@ukr.net

Анастасія ШЕВЧУК,
orcid.org/0000-0002-5005-3800
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та прикладної лінгвістики
Луцького національного технічного університету
(Луцьк, Україна) shevchuk.nastia@gmail.com

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА РОЗВИТОК АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПРАКТИК

У статті проаналізовано вплив штучного інтелекту на дві тісно пов’язані сфери мовної діяльності – академічне письмо та професійний переклад. Обґрунтовано доцільність їх спільного розгляду: обидві практики спираються на однакову технологічну основу, зазнають подібного тиску з боку систем автоматизованого контролю й потребують перегляду усталених уявлень про авторство та відповідальність. Роботу побудовано як аналітичне дослідження наукових публікацій, нормативно-правових актів і опублікованих статистичних даних. Запропоновано функціональну типологію застосування систем штучного інтелекту, у якій розмежовано допоміжні операції та операції, що стосуються породження змісту й інтерпретації результатів; описано континуум участі машини у створенні наукового тексту із зазначенням порогів, за якими виникає обов’язок декларування або настає академічна відповідальність. Схарактеризовано нормативно-правову рамку, що склалася в Україні після ухвалення Закону України «Про академічну доброчесність», яким недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, віднесено до окремого виду порушень поряд із плагіатом, самоплагіатом і фабрикацією даних. На матеріалі всеукраїнського опитування понад 1,5 тис. респондентів зі 110 закладів вищої освіти показано розподіл оцінок науковців щодо можливостей і загроз, які створює розвиток штучного інтелекту, та окреслено сфери, у яких суспільство вважає застосування таких технологій неприйнятним.

У перекладознавчій частині проаналізовано зміщення професійної ролі перекладача від породження тексту до постредагування та контролю якості, здійснено зіставлення систем автоматизованого перекладу Trados Studio, SmartCAT і MemoQ за критеріями ефективності, функціональних можливостей, доступності для опанування та зрозумілості інтерфейсу, а також наведено типологію характерних помилок машинного перекладу англомовних наукових текстів українською мовою з ілюстративними прикладами й коментарями. Запропоновано п’ятиетапну модель відповідального використання штучного інтелекту та подано зразки формулювань декларації про використання генеративних систем, придатні для безпосереднього застосування в українських наукових виданнях.

Ключові слова: *штучний інтелект, академічне письмо, машинний переклад, автоматизований переклад, постредагування, академічна доброчесність, декларування.*

Anzhelika YANOVETS,
orcid.org/0000-0002-1626-5244
PhD in Philology,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Applied Linguistics
Lutsk National Technical University
(Lutsk, Ukraine) anzelikayanovec@gmail.com

Kateryna HONCHAR,
orcid.org/0000-0003-3746-7125
PhD in Philology, Associate Professor,
Head of the Department of Foreign Languages for the Humanities
Lesya Ukrainka Volyn National University
(Lutsk, Ukraine) katyagonchar@ukr.net

Anastasiia SHEVCHUK,
orcid.org/0000-0002-5005-3800
PhD in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Applied Linguistics
Lutsk National Technical University
(Lutsk, Ukraine) shevchuk.nastia@gmail.com

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC WRITING AND TRANSLATION PRACTICES

The article examines the impact of artificial intelligence on two closely related domains of language work – academic writing and professional translation. The rationale for treating them together is substantiated: both practices rest on the same technological foundation, are subject to similar pressure from automated control systems and require a revision of established notions of authorship and responsibility. The study is designed as an analytical investigation of scholarly publications, legal acts and published statistical data. A functional typology of the application of artificial intelligence systems is proposed, distinguishing auxiliary operations from operations that concern the generation of content and the interpretation of results; a continuum of machine involvement in the production of a scholarly text is described, with an indication of the thresholds beyond which disclosure becomes obligatory or academic liability arises. The legal framework that has emerged in Ukraine after the adoption of the Law of Ukraine "On Academic Integrity", which classifies the dishonest use of artificial intelligence outputs as a separate type of violation alongside plagiarism, self-plagiarism and data fabrication, is characterised. Drawing on an all-Ukrainian survey of more than 1,500 respondents from 110 higher education institutions, the article shows the distribution of researchers' assessments of the opportunities and threats created by artificial intelligence, and outlines the domains in which society considers the use of such technologies unacceptable. In the translation-related part, the shift of the translator's professional role from text production towards post-editing and quality control is analysed, the computer-assisted translation systems Trados Studio, SmartCAT and MemoQ are compared in terms of efficiency, functionality, accessibility for mastering and interface clarity, and a typology of characteristic errors of machine translation of English-language scholarly texts into Ukrainian is presented with illustrative examples and commentary. A five-stage model of the responsible use of artificial intelligence is proposed, together with sample wordings of a disclosure statement suitable for direct use in Ukrainian scholarly journals.

Key words: *artificial intelligence, academic writing, machine translation, computer-assisted translation, post-editing, academic integrity, disclosure.*

Постановка проблеми. Поширення інструментів штучного інтелекту в науці й освіті відбулося настільки швидко, що академічна спільнота не встигла виробити спільні норми їх використання: практика створення наукового тексту трансформувалася раніше, ніж з'явилася нормативна відповідь на ці зрушення. Такі системи науковці зараховують до технологій стратегічного рівня, проте наголошують, що розкрити їхні можливості вдається лише тоді, коли їх створення та впровадження служать людині, спираються на етичні засади й не порушують фундаментальних прав (Драч та ін., 2023: 66). Легкість, із якою відкривається доступ до генеративних сервісів, а також висока правдоподібність продукованого ними тексту перетворили це питання на предмет гострих дискусій у закладах вищої освіти.

Вітчизняна ситуація змінилася після того, як 1 лютого 2026 року почав діяти Закон України «Про академічну доброчесність». Саме цим документом уперше на рівні законодавства унормовано використання інструментів штучного інтелекту в академічному житті: несумлінне звернення до згенерованого контенту виокремлено як окремий

вид порушення поряд із плагіатом, самоплагіатом та фальсифікацією даних (Про академічну доброчесність, 2025). Право авторства законодавець при цьому закріпив виключно за людиною – тією, чиєю особистою інтелектуальною працею постав науковий доробок.

Ще один аспект розглядуваної проблеми пов'язаний із перекладом. Взаємодія наукового письма й перекладацької праці в Україні насправді щільніша, ніж може видатися спершу: більшість авторів готують англомовні анотації засобами машинного перекладу, а до перекладачів дедалі частіше потрапляють тексти, які вже зазнали автоматизованого опрацювання. В обох випадках ідеться про одну й ту саму потребу – уміння критично поціновувати те, що пропонує машина.

Аналіз досліджень. Проблематику застосування штучного інтелекту в освітньо-науковій діяльності активно розробляють українські дослідники. Теоретичні засади його використання у вищій освіті, систематизацію етичних ціннісних принципів і результати всеукраїнського опитування представлено в колективній праці І. Драч, О. Петроє, О. Бородієнко, І. Регейло, О. Базелюка, Н. Базелюк та О. Слободянюк (Драч та ін., 2023: 66–82). Стан і тенденції впровадження цих технологій у вищій школі схарактеризували А. Андрощук та О. Малюга (Андрощук, Малюга, 2024: 27), а філософський вимір співвідношення обчислювальних систем і людської творчості розкрив А. Вихрущ (Вихрущ, 2025: 79).

Перекладознавчий напрям представлено кількома групами праць. Порівняльний аналіз систем автоматизованого перекладу здійснили А. Красуля та М. Турчина (Красуля, Турчина, 2020: 108–113); аналітику застосування штучного інтелекту в перекладацькій діяльності подала Г. Григоренко (Григоренко, 2023: 219); роль інформаційно-комунікаційних технологій у роботі перекладача розглянули В. Кириленко та Н. Кириленко (Кириленко, Кириленко, 2025: 64), методи навчання перекладу в умовах цифрової освіти – С. Гладьо (Гладьо, 2025: 64), а досвід інтеграції CAT-застосунків й AI-інструментів у підготовку перекладачів – О. Пальчевська, П. Губич та М. Маланюк (Пальчевська та ін., 2025: 53).

Етичні та педагогічні виклики інтеграції генеративного штучного інтелекту у викладання перекладу проаналізували Д. Панченко та І. Ануфрієва (Панченко, Ануфрієва, 2025: 257); автоматизований аналіз структури та стилістики текстів висвітлили Л. Фенюк, Т. Смушак і З. Крук (Фенюк та ін., 2024: 469), вплив цих технологій на стилістичну унікальність академічного письма – С. Шестакова (Шестакова, 2024), лінгводидактичний аспект – Н. Коновальчук (Коновальчук, 2024: 160) та О. Кудельська й О. Мельницька (Кудельська, Мельницька, 2025: 82). Попри значний обсяг публікацій, академічне письмо й перекладацькі практики розглядають переважно окремо, а нормативні новації 2025–2026 років ще не дістали системного осмислення в контексті редакційної практики фахових видань.

Мета статті – на матеріалі наукових публікацій, нормативно-правових актів і опублікованих статистичних даних визначити напрями впливу штучного інтелекту на академічне письмо й перекладацькі практики, систематизувати типи його застосування, схарактеризувати чинну в Україні нормативну рамку та запропонувати модель відповідального використання цих технологій.

Виклад основного матеріалу. Розмову про вплив технології доцільно починати з розмежування понять. Термін «автоматизований переклад» позначає такий тип перекладу, за якого комп'ютерна програма лише допомагає людині перекладати тексти, тоді як у випадку машинного перекладу весь процес здійснюється програмою майже без участі людини (Красуля, Турчина, 2020: 109). Аналогічне розмежування потрібне й для академічного письма, адже засоби перевірки правопису, системи машинного перекладу та генеративні мовні моделі мають різний статус.

Практично значущим є не тип інструмента, а характер його втручання в текст. За цим критерієм застосування таких систем поділяється на операції, що не змінюють змісту наукового повідомлення, і операції, які його породжують або трансформують (таблиця 1).

Наведений поділ дає редакціям практичний критерій. Операції першої групи не відрізняються від послуг мовного редактора – їх традиційно не декларують; операції другої групи змінюють інформаційний зміст і потребують розкриття. Межа між групами розмита: запит на «покращення стилю» нерідко повертає текст із новими твердженнями. Тому доцільніше говорити про континуум участі машини в породженні тексту (рисунок 1).

У табл. 2 розкрито нормативно-правові засади використання штучного інтелекту в академічній діяльності в Україні.

Вважаємо, що саме закон не забороняє використання генеративних систем, а вимагає його розкриття: приховування факту генерації кваліфікується як порушення академічної доброчесності.

Кількісний вимір ставлення української академічної спільноти до цих технологій дає всеу-

Таблиця 1

Функціональна типологія застосування систем штучного інтелекту в академічному письмі та перекладі

Функція	Типові інструменти	Характер втручання в текст	Потреба декларування
Пошук і систематизація джерел	Інформаційно-пошукові сервіси	Змісту не породжує; потребує звірки за першоджерелом	Зазвичай не вимагається
Мовне редагування, коректура	Засоби перевірки правопису та стилістики	Форма без зміни наукового повідомлення	Як послуги мовного редактора
Автоматизований переклад	CAT-системи: Trados, SmartCAT, MemoQ	Програма допомагає людині; рішення ухвалює перекладач	Розкриття бажане
Машинний переклад	Онлайн-системи машинного перекладу	Процес виконує програма майже без участі людини	Розкриття обов'язкове
Перефразування, скорочення, узагальнення	Генеративні мовні моделі	Змінює формулювання й обсяг тверджень	Обов'язкове
Породження фрагментів тексту, формулювання висновків	Генеративні мовні моделі	Створює зміст, що не належить авторові	Приховування – порушення доброчесності

Джерело: складено авторами на основі (Красуля, Турчина, 2020: 110)

Рис. 1. Континуум участі штучного інтелекту у створенні наукового тексту та пороги декларування

Джерело: складено авторами на основі (Драч та ін., 2023: 74)

Таблиця 2

Нормативно-правові засади використання штучного інтелекту в академічній діяльності в Україні

Документ	Рівень регулювання	Ключове положення щодо ШІ	Наслідок для автора
Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні (розп. КМУ № 1556-р)	Стратегічний	Невизначеність етичних підходів визначено як ключову проблему; передбачено етичний кодекс	Орієнтир для інституційних політик
Закон України «Про освіту», ст. 42	Базовий освітній	Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів і правил	Загальний обов'язок доброчесності
Закон України «Про академічну доброчесність»	Спеціальний	Автором є фізична особа, яка своєю працею створила твір; недоброчесне використання згенерованих результатів – окремий вид порушення	Обов'язок розкривати використання ШІ
Національний репозитарій академічних текстів	Інфраструктурн ий	Зберігання академічних текстів і перевірка на запозичення	Технічна перевірка робіт

Джерело: складено авторами на основі (Драч та ін., 2023: 74)

українське опитування «Відкрита наука в закладах вищої освіти України», проведене вченими Інституту вищої освіти НАПН України у 2023 р. Участь у ньому взяли понад 1,5 тис. респондентів зі 110 закладів вищої освіти (Драч та ін., 2023: 75). Розподіл відповідей подано на рисунку 2.

Розподіл відповідей вказує на радше оптимістичний настрій наукового середовища: розвиток штучного інтелекту відкриває для дослідника нові можливості – так вважають 66,2 % учасників опитування, або 995 осіб; протилежну позицію, за якої на перший план виходять загрози, поділяють лише 13,6 % (205 осіб) (Драч та ін., 2023: 75). Для редакцій висновок очевидний: курс на заборони не знайде підтримки в переважної частини авторів.

Прикметно, що до переліку неприйнятних потрапили саме ті напрями діяльності, де рішення спирається на ціннісне судження й передбачає особисту відповідальність виконавця (Драч та ін., 2023: 75). Наукова творчість і переклад належать до цього ж ряду – звідси й вимога залишати за людиною контроль там, де ухвалюються змістові рішення.

Ставлення суспільства до таких технологій водночас лишається вибірковим: 80,2 % опитаних українців оцінювали їхній вплив на власне життя як позитивний, однак у низці сфер застосування подібних систем визнали неприйнятним (рисунок 3).

Перекладацький складник має власну специфіку. Автоматизований переклад дедалі активніше набуває статусу професійного інструмента й частіше включається до обов'язкових умінь сучасного перекладача (Красуля, Турчина, 2020: 108–109). Основне завдання CAT-інструменту – скорочення часу на переклад за рахунок машинного перекладу та підставляння готових частин з пам'яті перекладів (Красуля, Турчина, 2020: 110). Зіставлення трьох найпоширеніших систем подано в таблиці 3.

Для наочності результати зіставлення переведено у трибальну шкалу, де 3 бали відповідають високому рівню, 2 – середньому, 1 – низькому (рисунок 4).

Профіль на рисунку 4 пояснює висновок дослідників: Trados Studio має низькі показники доступності установки та зрозумілості інтерфейсу, тоді як хмарна система SmartCAT не поступається їй за функціональними можливостями, проте є інтуїтивно зрозумілою й має вбудовану систему навчання перекладу (Красуля, Турчина, 2020: 111).

Водночас жодна із систем не знімає потреби в постредагуванні: навіть переклад технічного та офіційно-ділового стилів вимагає доопрацювання перекладачем-людиною (Красуля, Турчина, 2020: 111). Типологію характерних помилок машинного перекладу подано в таблиці 4.

Наведені типи помилок об'єднує спільна ознака: жодна з них не виявляється на рівні поверхневої правильності. Речення граматично бездоганні, лексика вживана, синтаксис природний – саме тому такі помилки проходять через поверхневе вичитування. Виявити їх здатний лише фахівець, який володіє предметною галуззю й має доступ до оригіналу.

Рис. 2. Оцінка впливу розвитку штучного інтелекту на наукові дослідження за результатами всеукраїнського опитування, %

Джерело: побудовано за даними (Драч та ін., 2023: 75)

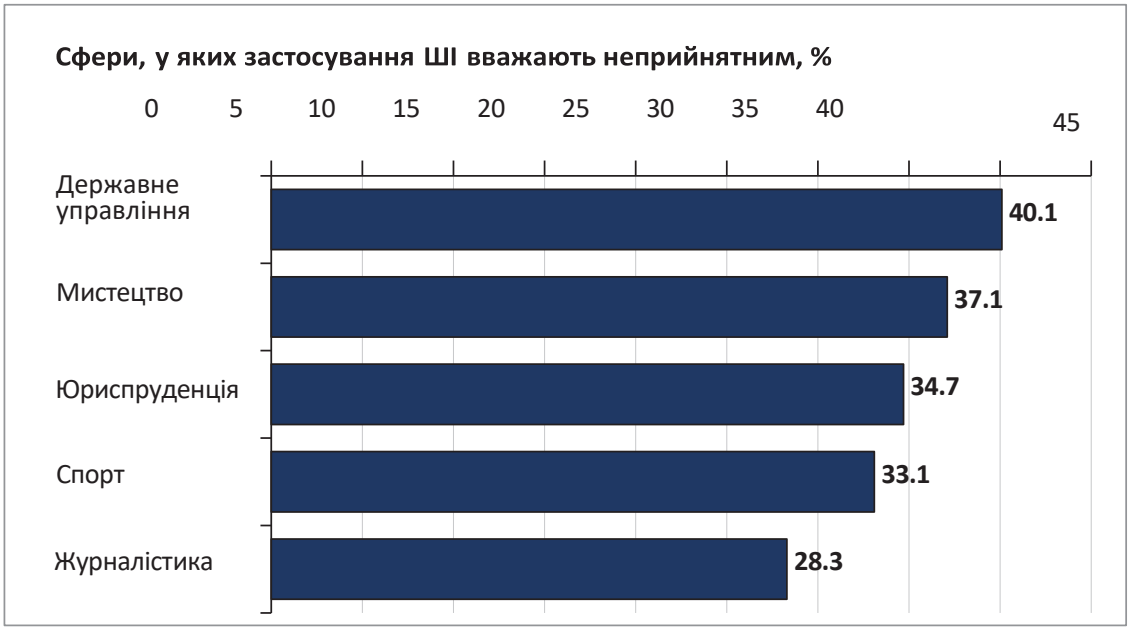

Рис. 3. Сфери, у яких застосування штучного інтелекту вважають неприйнятним, %

Джерело: побудовано за даними (Драч та ін., 2023: 75)

Таблиця 3

Порівняння систем автоматизованого перекладу Trados Studio 2019, SmartCAT і MemoQ

CAT-система	Ефективність ручного / машинного перекладу	Функціональні можливості	Доступність для установки та опанування	Зрозуміліст ь інтерфейсу
Trados Studio 2019	Високий	Високий	Низький	Низький
SmartCAT	Високий	Середній	Високий	Високий
MemoQ	Високий	Середній	Середній	Середній

Джерело: (Красуля, Турчина, 2020: 111)

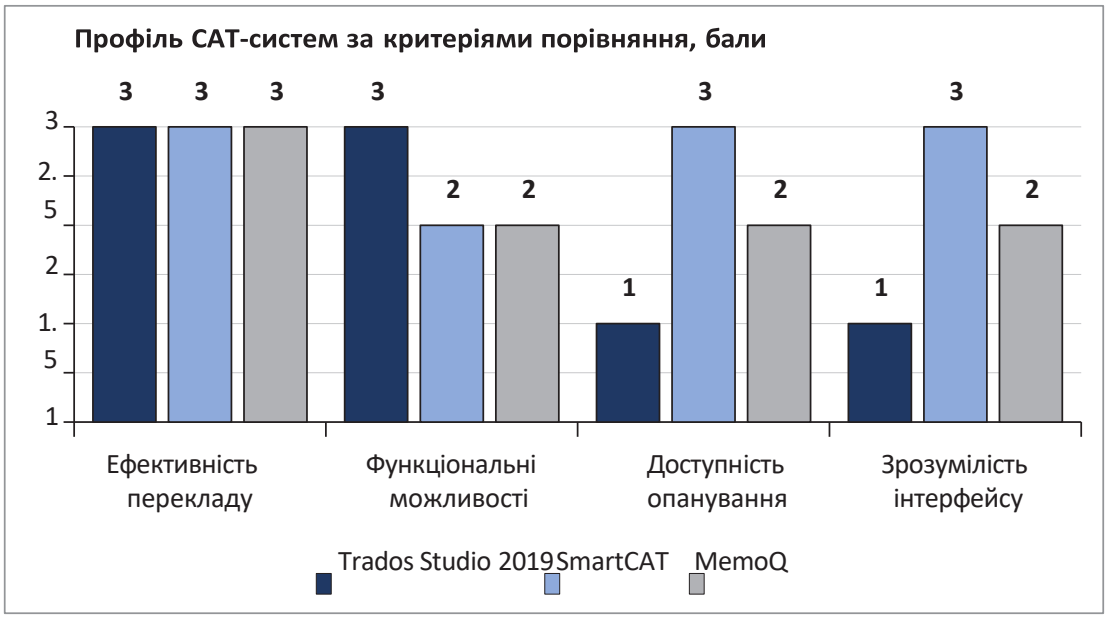

Рис. 4. Профіль CAT-систем за критеріями порівняння (3 – високий рівень, 2 – середній, 1 – низький)

Джерело: побудовано за даними (Красуля, Турчина, 2020: 111)

Таблиця 4

Типологія характерних помилок машинного перекладу англомовних наукових текстів українською мовою

Тип помилки	Фрагмент оригіналу	Машинний варіант	Коментар і відредагований варіант
Термінологічна невідповідність	significance level	рівень значення	Правильно – «рівень значущості»: система обирає частотніший, а не термінологічно точний варіант
Хибний друг перекладача	accurate data	акуратні дані	Правильно – «точні дані»: помилка на формально подібних лексемах
Калькований синтаксис	It should be noted that the obtained results are consistent	Слід зазначити, що отримані результати є узгодженими	Природніше – «Отримані результати узгоджуються»: відтворено англійську пасивну конструкцію
Неузгодженість терміна в межах тексту	framework (у різних абзацах)	рамка / система / фреймворк	Потрібне єдине рішення в межах статті: наскрізної термінологічної пам'яті програма не має
Втрата модальності й застережень	the results may suggest	результати свідчать	Правильно – «можуть свідчити»: усунення гіпотетичності спотворює наукове твердження
Домислювання невідомого	фрагмент із незнайомим скороченням	розгорнута, але вигадана розшифровка	Модель добудовує правдоподібний зміст замість позначення невизначеності

Джерело: складено авторами на основі (Григоренко, 2023: 220)

Отже, ані заборона, ані суто технічний контроль не розв'язують проблеми: заборона витісняє практику в непрозору площину, а автоматичні засоби оцінювання ймовірності машинного породження не дають перевірюваних доказів. Реалістичною альтернативою є процедурна модель (рисунок 5).

Модель передбачає визначення допустимих операцій до початку роботи; виконання із збереженням проміжних матеріалів; верифікацію, під час якої кожне фактичне твердження, цифра й посилання перевіряються за першоджерелом; змістове редагування; декларування у формі, прийнятній для видання. Оскільки українські видання здебільшого не пропонують готових зразків, у таблиці 5 подано відповідні формулювання.

Окремої уваги потребує професійна підготовка. Формулювання декларації має називати конкретний інструмент, конкретну операцію та підтверджувати збереження людської відповідальності; загальні заяви цієї вимоги не задовольняють. Потрібна ж компетентність не зводиться до вміння формулювати запити: вона охоплює здатність оцінити достовірність згенерованого твердження, розпізнати типові помилки машинного перекладу та коректно оформити декларацію. Показово, що українські випускники-перекладачі здебільшого мають самостійно опановувати ці технології, що знижує рівень перекладацької освіти (Красуля, Турчина, 2020: 108).

Висновки. Проведений аналіз дає підстави для кількох узагальнень. Вплив штучного інтелекту на академічне письмо й перекладацькі практики має спільну природу: в обох сферах машина перебирає породження мовної форми, залишаючи людині відповідальність за зміст, що робить доцільним спільний розгляд обох практик і вироблення для них узгоджених нормативних рішень.

Чинна в Україні нормативна рамка ґрунтується на трьох положеннях: автором академічного твору може бути лише фізична особа; використання систем штучного інтелекту не заборонене, але підлягає розкриттю; приховування факту генерації є окремим видом порушення академічної доброчесності. Ці положення узгоджуються з етичними принципами, систематизованими на основі документів міжнародних організацій (Драч та ін., 2023: 70–71).

Кількісні дані свідчать про переважно позитивне ставлення української академічної спільноти: 66,2 % опитаних убачають додаткові можливості для дослідника проти 13,6 %, які вбачають загрози, що підтверджує безперспективність заборонних стратегій і доцільність регламентації через процедури декларування.

У перекладацькій сфері відбувається зміщення професійної ролі від породження тексту до постредагування й контролю якості. Зіставлення систем автоматизованого перекладу показує, що доступність інструментарію вже не є бар'єром, натомість критичною стає здатність виявляти

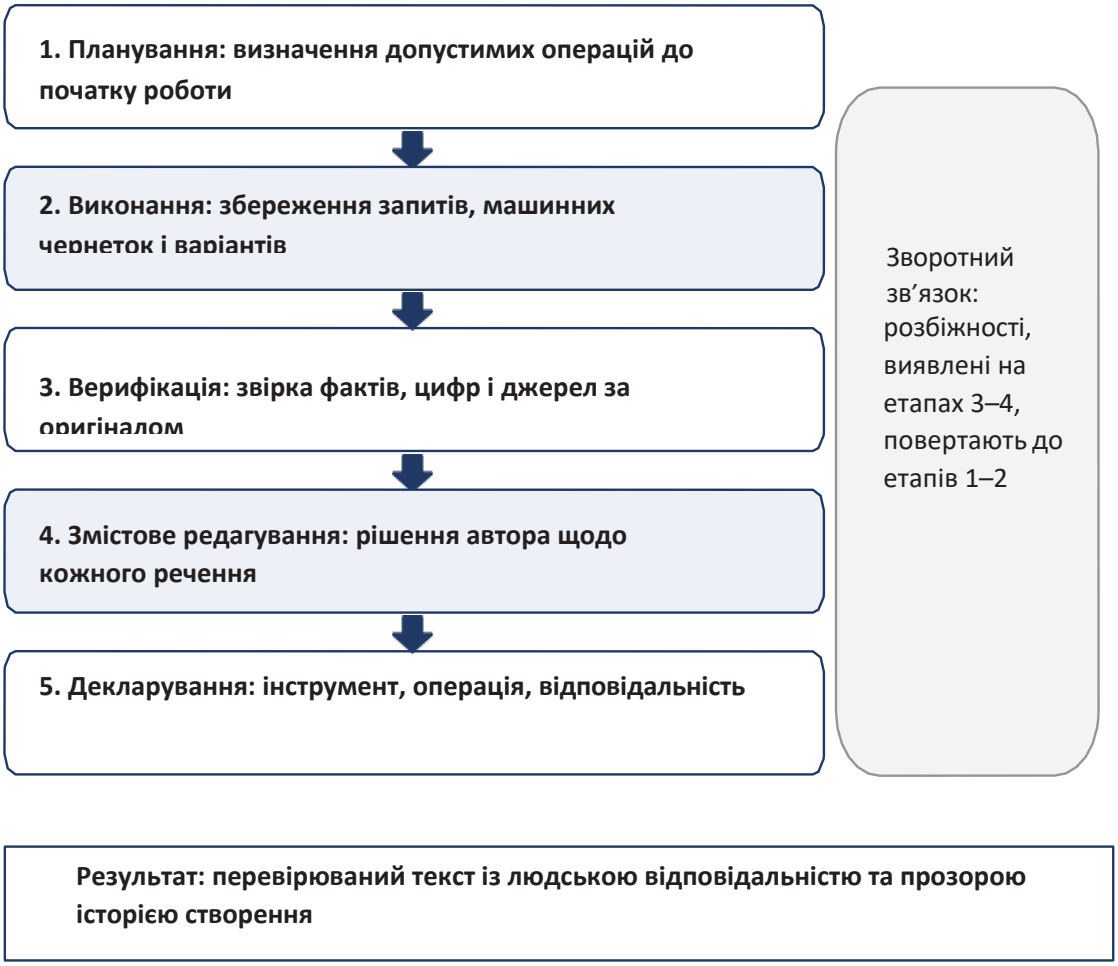

Рис. 5. Модель відповідального використання штучного інтелекту в академічному письмі та перекладі

Джерело: складено авторами на основі (Панченко, Ануфрієва, 2025: 260)

Таблиця 5

Зразки формулювань декларації про використання систем штучного інтелекту

Ситуація використання	Рекомендоване формулювання
Мовне редагування тексту	Під час підготовки рукопису автор використовував (назва інструмента, версія) для мовного редагування тексту. Після використання зазначеного інструмента автор перевірив і за потреби відредагував текст і несе повну відповідальність за зміст публікації.
Переклад авторського тексту	Англомовну версію анотації підготовлено з використанням (назва інструмента) із подальшим повним редагуванням автором. Термінологічну відповідність звірено за (назва словника або стандарту).
Допомога у структуруванні матеріалу	Для попереднього структурування огляду літератури використано (назва інструмента). Добір джерел, їх аналіз та всі змістові висновки належать авторові.
Пошук джерел	Для пошуку публікацій за темою використано (назва інструмента). Кожне наведене в списку джерело перевірено автором за оригіналом.
Технологію не використовували	Системи штучного інтелекту під час підготовки цієї публікації не використовувалися.

Джерело: складено авторами на основі (Панченко, Ануфрієва, 2025: 259)

помилки, непомітні на рівні поверхневої мовної правильності.

Запропонована п'ятиетапна модель і зразки формулювань декларації можуть бути безпосередньо застосовані в редакційній та перекладацькій практиці. Перспективу подальших досліджень становить розробка галузевих критеріїв оцінювання постредагованих наукових текстів українською мовою та аналіз практики декларування у фахових виданнях України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук А. Г., Малюга О. С. Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан і тенденції. *International Science Journal of Education and Linguistics*. 2024. Vol. 3, № 2. С. 27–35. DOI: 10.46299/j.isjel.20240302.04. URL: https://isg-journal.com/isjel/article/view/661 (дата звернення: 09.09.2026).

2. Вихрущ А. Комп'ютерний інтелект і … творчість. *Studia Methodologica*. 2025. № 59. С. 79–89. DOI: 10.32782/2307-1222.2025-59-7. URL: https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/sm/article/view/1501 (дата звернення: 09.09.2026).

3. Гладьо С. Методи і технології навчання перекладу в умовах цифрової освіти. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2025. № 6(2). С. 64–72. DOI: 10.31652/2786-9083-2025-6(2)-64-72. URL: https://vspu.net/jcrosscultural/index.php/journal/article/view/72 (дата звернення: 09.09.2026).

4. Григоренко Г. Використання та аналітика штучного інтелекту у перекладацькій діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 67, т. 1. С. 219–224. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/67-1-2023 (дата звернення: 09.09.2026).

5. Драч І., Петроє О., Бородієнко О., Регейло І., Базелюк О., Базелюк Н., Слободянюк О. Використання штучного інтелекту у вищій освіті. *Університети і лідерство*. 2023. № 15. С. 66–82. DOI: 10.31874/2520-6702-2023-15-66-82. URL: https://ul-journal.org/index.php/journal/article/view/213 (дата звернення: 09.09.2026).

6. Кириленко В., Кириленко Н. Інформаційно-комунікаційні технології в перекладацькій діяльності. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2025. № 5. С. 64–73. DOI: 10.31652/2786-9083-2025-5-64-73. URL: https://vspu.net/jcrosscultural/index.php/journal/article/view/25 (дата звернення: 09.09.2026).

7. Коновальчук Н. Перспективи застосування інструментів на основі штучного інтелекту у викладанні української мови як іноземної. *Український педагогічний журнал*. 2024. № 3. С. 160–166. DOI: 10.32405/2411-1317-2024-3-160-166. URL: https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-3-160-166 (дата звернення: 09.09.2026).

8. Красуля А. В., Турчина М. В. Використання інструментів штучного інтелекту: порівняльний аналіз систем автоматизованого перекладу. *Львівський філологічний часопис*. 2020. Вип. 8. С. 108–113. DOI: 10.32447/2663-340X-2020-8.17. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82708 (дата звернення: 09.09.2026).

9. Кудельська О., Мельницька О. Оптимізація процесів оволодіння іноземною мовою за допомогою технологій штучного інтелекту: аналіз функціональних можливостей додатків. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2025. № 5. С. 82–90. DOI: 10.31652/2786-9083-2025-5-83-90. URL: https://vspu.net/jcrosscultural/index.php/journal/article/view/27 (дата звернення: 09.09.2026).

10. Національний репозитарій академічних текстів (НРАТ) : офіційний сайт УкрІНТЕІ. URL: https://nrat.ukrintei.ua (дата звернення: 09.09.2026).

11. Пальчевська О. С., Губич П. В., Маланюк М. С. Підготовка перекладачів для системи цивільного захисту у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності: інтеграція CAT-застосунків й AI-інструментів у навчання. *Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія*. 2025. № 2(6). С. 53–59. DOI: 10.32782/3041-1297/2025-2-8. URL: https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/pp/article/view/3033 (дата звернення: 09.09.2026).

12. Панченко Д. І., Ануфрієва І. Л. Етичні та педагогічні виклики інтеграції генеративного штучного інтелекту у викладання перекладу (французька мова). *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2025. Вип. 215. С. 257–262. DOI: 10.32782/2522-4077-2025-215-31. URL: https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/999 (дата звернення: 09.09.2026).

13. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 № 4742-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-IX (дата звернення: 09.09.2026).

14. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (ст. 42 «Академічна доброчесність»). *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19 (дата звернення: 09.09.2026).

15. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-р (дата звернення: 09.09.2026).

16. Фенюк Л., Смушак Т., Крук З. Автоматизовані системи для аналізу структури та стилістики літературних текстів: використання штучного інтелекту. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 9(27). С. 469–485. DOI: 10.52058/2786-6165-2024-9(27)-469-485. URL: https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/issue/view/280 (дата звернення: 09.09.2026).

17. Шестакова С. О. Вплив штучного інтелекту на розвиток стилістичної унікальності в академічному письмі. *Академічні візії*. 2024. Вип. 37. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1456 (дата звернення: 09.09.2026).

REFERENCES

1. Androshchuk A. H., Maliuha O. S. (2024) Vykorystannia shtuchnoho intelektu u vyshchii osviti: stan i tendentsii. [The use of artificial intelligence in higher education: state and trends] *International Science Journal of Education and Linguistics*, 3(2), 27–35. DOI: 10.46299/j.isjel.20240302.04. URL: https://isg-journal.com/isjel/article/view/661 [in Ukrainian].

2. Vykhrushch A. (2025) Kompiuternyi intelekt i … tvorchist. [Computer intelligence and … creativity] *Studia Methodologica*, 59, 79–89. DOI: 10.32782/2307-1222.2025-59-7. URL: https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/sm/article/view/1501 [in Ukrainian].

3. Hlado S. (2025) Metody i tekhnolohii navchannia perekladu v umovakh tsyfrovoi osvity. [Methods and technologies of translation teaching in the context of digital education] *Journal of Cross-Cultural Education*, 6(2), 64–72. DOI: 10.31652/2786-9083-2025-6(2)-64-72. URL: https://vspu.net/jcrosscultural/index.php/journal/article/view/72 [in Ukrainian].

4. Hryhorenko H. (2023) Vykorystannia ta analityka shtuchnoho intelektu u perekladatskii diialnosti. [The use and analytics of artificial intelligence in translation activity] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 67(1), 219–224. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/67-1-2023 [in Ukrainian].

5. Drach I., Petroie O., Borodiienko O., Reheilo I., Bazeliuk O., Bazeliuk N., Slobodianiuk O. (2023) Vykorystannia shtuchnoho intelektu u vyshchii osviti. [The use of artificial intelligence in higher education] *Universytety i liderstvo*, 15, 66–82. DOI: 10.31874/2520-6702-2023-15-66-82. URL: https://ul-journal.org/index.php/journal/article/view/213 [in Ukrainian].

6. Kyrylenko V., Kyrylenko N. (2025) Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v perekladatskii diialnosti. [Information and communication technologies in translation activity] *Journal of Cross-Cultural Education*, 5, 64–73. DOI: 10.31652/2786-9083-2025-5-64-73. URL: https://vspu.net/jcrosscultural/index.php/journal/article/view/25 [in Ukrainian].

7. Konovalchuk N. (2024) Perspektyvy zastosuvannia instrumentiv na osnovi shtuchnoho intelektu u vykladanni ukrainskoi movy yak inozemnoi. [Prospects for using artificial intelligence-based tools in teaching Ukrainian as a foreign language] *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, 3, 160–166. DOI: 10.32405/2411-1317-2024-3-160-166. URL: https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-3-160-166 [in Ukrainian].

8. Krasulia A. V., Turchyna M. V. (2020) Vykorystannia instrumentiv shtuchnoho intelektu: porivnialnyi analiz system avtomatyzovanoho perekladu. [Artificial intelligence tools applications: automated translation systems comparative analysis] *Lvivskyi filolohichnyi chasopys*, 8, 108–113. DOI: 10.32447/2663-340X-2020-8.17. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82708 [in Ukrainian].

9. Kudelska O., Melnytska O. (2025) Optymizatsiia protsesiv ovolodinnia inozemnoiu movoiu za dopomohoiu tekhnolohii shtuchnoho intelektu: analiz funktsionalnykh mozhlyvostei dodatkiv. [Optimising foreign language acquisition with artificial intelligence technologies: an analysis of application functionality] *Journal of Cross-Cultural Education*, 5, 82–90. DOI: 10.31652/2786-9083-2025-5-83-90. URL: https://vspu.net/jcrosscultural/index.php/journal/article/view/27 [in Ukrainian].

10. UkrINTEI (n.d.) Natsionalnyi repozytarii akademichnykh tekstiv (NRAT): ofitsiinyi sait. [National Repository of Academic Texts: official website of UkrISTEI] URL: https://nrat.ukrintei.ua [in Ukrainian].

11. Palchevska O. S., Hubych P. V., Malaniuk M. S. (2025) Pidhotovka perekladachiv dlia systemy tsyvilnoho zakhystu u Lvivskomu derzhavnomu universyteti bezpeky zhyttiediialnosti: intehratsiia CAT-zastosunkiv y AI-instrumentiv u navchannia. [Training translators for the civil protection system at Lviv State University of Life Safety: integrating CAT applications and AI tools into instruction] *Naukovi zapysky Lvivskoho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttiediialnosti. Pedahohika i psykholohiia*, 2(6), 53–59. DOI: 10.32782/3041-1297/2025-2-8. URL: https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/pp/article/view/3033 [in Ukrainian].

12. Panchenko D. I., Anufriieva I. L. (2025) Etychni ta pedahohichni vyklyky intehratsii heneratyvnoho shtuchnoho intelektu u vykladannia perekladu (frantsuzka mova). [Ethical and pedagogical challenges of integrating generative artificial intelligence into translation teaching (French)] *Naukovi zapysky. Seriia: Filolohichni nauky*, 215, 257–262. DOI: 10.32782/2522-4077-2025-215-31. URL: https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/999 [in Ukrainian].

13. Verkhovna Rada Ukrainy (2025) Pro akademichnu dobrochesnist: Zakon Ukrainy vid 18.12.2025 № 4742-IX. [On Academic Integrity: Law of Ukraine of 18 December 2025 No. 4742-IX] URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-IX [in Ukrainian].

14. Verkhovna Rada Ukrainy (2017) Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII (st. 42 «Akademichna dobrochesnist»). [On Education: Law of Ukraine of 5 September 2017 No. 2145-VIII (Article 42, Academic Integrity)] *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19 [in Ukrainian].

15. Kabinet Ministriv Ukrainy (2020) Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini: rozporiadzhennia vid 02.12.2020 № 1556-r. [On Approval of the Concept of Artificial Intelligence Development in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 2 December 2020 No. 1556-r] URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p [in Ukrainian].

16. Feniuk L., Smushak T., Kruk Z. (2024) Avtomatyzovani systemy dlia analizu struktury ta stylistyky literaturnykh tekstiv: vykorystannia shtuchnoho intelektu. [Automated systems for analysing the structure and stylistics of literary texts: the use of artificial intelligence] *Visnyk nauky ta osvity*, 9(27), 469–485. DOI: 10.52058/2786-6165-2024-9(27)-469-485. URL: https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/issue/view/280 [in Ukrainian].

17. Shestakova S. O. (2024) Vplyv shtuchnoho intelektu na rozvytok stylistychnoi unikalnosti v akademichnomu pysmi. [The impact of artificial intelligence on the development of stylistic uniqueness in academic writing] *Akademichni vizii*, 37. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1456 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 18.09.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 09.10.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.10.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)